

cedunt sive Archiepiscopis, sive Primatibus, can. 17. Synodi VIII., cap. 23. de privilegiis. Et quidem olim id liberè à Patriarchis illis fiebat, ita ut ne ipsi quidem à Romano Pontifice pallium obtinere solerent, sed manu sua in Patriarchali Ecclesia caperent, & induerent, uti testatur Liberatus in Breviario cap. 20. Deinde verò, ut clariùs obedientia, & reverentia in Romanam Sedem exhiberetur, cautum fuit, ut non primùm ad concessionem pallii iidem Patriarchæ devenirent, quam ab Apostolica Sede ipsi pallium suscepissent, dicto cap. 23.

Non unicuique petenti conceditur pallium, sed tantùm illis, quos & Sedis dignitas singularis, & merita personæ commendant. Dignam Sedem habere olim is dicebatur, qui Episcopatum teneret, cui esset adnexus Vicariatus Apostolicæ Sedis, can. 10. dist. 100. Hodie verò datur petentibus Patriarchis, Primatibus, & Archiepiscopis universis, non minoribus Episcopis, nisi quædam sit Civitatis Ecclesia, seu Sedes Episcopalis, quæ hoc privilegium à Sede Apostolica obtinuisse probetur, cap. 15. de præsumptionibus. Merita olim ad obtinendum pallium insignia esse debebant, can. 2. dist. 100. Hodie autem statim ac quis dignus Archiepiscopatu deprehenditur, pallio quoque dignus esse intelligitur. Quamobrem statim ac quis est in Archiepiscopum consecratus, non debet in suspensio manere pallii concessio, ex eo fortè, quòd nonnulli adversus eundem Archiepiscopum quidquam objiciant, quamquam post concessionem pallii iudicium de ea re minimè denegetur, extravag. un. de auctorit., & usu pallii. Nemo exinde non colligit, pallii jus partim reale, partim personale esse; reale ex dignitate Sedis, personale ex meritis personæ. Quando verò diversi sunt effectus jurium personalium ab effectibus jurium realium, definiendæ erant species, in quibus pallium modò tanquam jus personale adpareat, modò

tanquam reale. Quòd reale sit receptum fuit, ut successor in dignitate pari pallii petendi jure gaudeat; item ut translatus Archiepiscopus ad aliam Metropolitanam Ecclesiam non possit priore pallio uti, sed aliud impetrare debeat, cap. 4. de postulat. Prælat. Quod personale sit, receptum fuit, ut Archiepiscopus nequeat alteri pallium suum utendum concedere, idemque vita functus cum eodem pallio sepiatur, cap. 2. de auctorit., & usu pallii.

Si de loco quaratur, intra quem pallii usus permittitur, Summus quidem Pontifex ubique illud deferret; sed Metropolitanus illud tantùm in diocesi sua, vel provincia deferunt, cap. 1. de auctorit., & usu pal., ex quo explicandum est capitulum 6. eod. tit.; quod enim ibidem dicitur *ubicumque* licere, intelligi oportet de universa provincia, non etiam extra eandem, ut hæc monumenta invicem consonent. Excipe tamen casum singularis privilegii, quod quis à Romano Pontifice obtinuisse demonstret, cap. 5. eod. tit. Id verum est, etiam si de locis exemptis agatur, dummodò intra provinciam sitis; Clem. 2. de privilegiis. Hinc colligitur, Patriarchas, Primates, & Archiepiscopos, qui dicuntur in partibus constituti, quod extra provincias sui Episcopatus degere cogantur, pallio uti non posse, uti superius jam traditum est. Adversus hæc vulgò opponi solet lex 1. ff. de offic. Procons., ex qua liquet, insignia à Proconsule deferri posse etiam extra provinciam sibi designatam. Vulgò etiam responderi solet, insignia Proconsularia jurisdictionem Proconsulis designare, non exercitationem jurisdictionis; è contrario insignia Metropolitanorum non tam ad jurisdictionem, quam ad ejusdem exercitationem designandam referri, unde utriusque disciplinæ discrimen eruatur. Ego verò cum intuear, totam hanc rem ab arbitrio illius pendere, qui insignia concessit, verius dixerò, gratia Proconsulum aliquid amplius voluisse Romanos, quam

voluerint Pontifices Maximi gratia Metropolitanorum. Quid enim, si Romanus Antistes etiam non concessa jurisdictionis exercitatione in aliena provincia pallii usum alicui concesserit? Nonne is etiam extra provinciam pallio utetur? argumentum est in dicto cap. 5. de auctorit., & usu pallii.

Denique observandum est, certos sacris canonibus designatos fuisse dies, imò & certa solemnitate adjuncta, quibus Archiepiscopus pallio uti possit, non ex. gr. extra solemnitate Missarum, seu in officiis privatis, can. 6. & 8. dist. 100., non extra Ecclesiam, sive sacras ædes, cap. 1. de auctorit. & usu pallii, non in Missis pro defunctis, cap.

ult. eod. tit., non quibuscumque diebus, sed solemnioribus, cap. 4. & 6. eod. tit. Non est sanè omittendum, Archiepiscopum pallio uti posse, quibus in casibus quamquam Episcopum agat, Archiepiscopum tamen agere videtur, quemadmodum liquet ex iis, quæ superius dicta sunt ad interpretationem capituli 28. de electione. Hujusmodi ordinatio Clericorum, celebratio Concilii, consecratio Basilicarum, consecratio Episcoporum, & consecratio Chrismatis. Statim ac enim cautum est, ne Archiepiscopus hæc peragat ante susceptum pallium, tacitè insinuatam videtur, ut in istis officiis deceat, Archiepiscopum pallio ornatum procedere.

DISSERTATIO QUARTA DE EPISCOPIS.

CAPUT I.

De Ordine Episcopali.

Huc referendus est titulus 15. lib. 1.

Vetustis civilibus Romanorum officiis multa ad significandas Ecclesiasticas dignitates derivata sunt nomina. Qui pani præerant, & cæteris venalibus rebus, quæ Civitatum populis ad quotidianum victum usui erant, Episcopos nominatos fuisse testatur Charisius in leg. 18. §. 10. ff. de muner. & honor. Eodem nomine Ecclesia appellavit Apostolorum in ordine successores, vulgato vocabulo quasi speculatores, can. 1. dist. 21., seu quasi qui in populi vitam, & mores intendunt, uti interpretatur Augustinus in can. 11. caus. 8. quæst. 1., quamquam aliis nominibus sæpè donaverit, nimirum sum-

morum Sacerdotum, can. 6. caus. 3. quæst. 1., can. 16. caus. 12. quæst. 1., cap. un. vers. *Per frontis* de sacra unctione Pontificum, can. 4. caus. 7. quæst. 1., cap. 4. de sent. excom. in 6., Pastorum, cap. 56. de elect., Præsulum, cap. 11. de tempor. ordin., & Antistitem, ut alia omittam similia numero plurima. Porro isti sunt, quibus divino jure Ecclesiarum fuit cura commissa, quos adloquens Paulus agebat in cap. 20. Actuum Apostolicorum: *Attendite, vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei;* quæ ad verba respexit Concilium Tridentinum in sess. 6. de refor. cap. 1. Id adeo verum est, ut Augustinus muneris sui

gravissimi æquè ac præclari maximè conscius meritò dubitaret, an Episcopale officium magis in opere, quam in honore consisteret, can. 11. caus. 8. quæst. 1., & Patres Concilii Tridentini in cap. 1. sess. 25. de ref. optarent, ut qui Episcopale ministerium susciperent, ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria se vocatos esse intelligerent. Et magnum honorem, & grave ministerium, utrumque planè apostolicum, nemo meliùs expressit meo iudicio, quam Augustinus, cum ita scriberet in Psalmum 44. *Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti sunt Episcopi. Hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? Ipsa Ecclesia Patres illos appellat, ipsa illos genuit, ipsa illos constituit in sedibus Patrum. Non ergo te putes desertam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es: de prole tua tibi crevit paternitas: pro Patribus tuis nati sunt tibi Filii*, can. 6. dist. 68. Quando verò in Episcopis utraque potestas constituta est, ordinis nimirum, & jurisdictionis, illa æqualis in omnibus, can. 16. caus. 24. quæst. 1., ista vel à divina institutione, quæ unum præesse cæteris voluit, nimirum Apostolis Petrum, & Apostolorum successoribus Episcopis universis successorem Petri Romanum Antistitem, vel ab ecclesiastica regendi forma, quæ & Archiepiscopos, & Primate, & Patriarchas designandos ob utilitatem fidelium postulavit, modum excipiens: quid deest eximie dignitati, in qua situs exinde dicitur Sacerdotii principatus? de quo propterea, ait Epiphanius in epistola ad Trallesios, honorandum esse Episcopum, ut Principem Sacerdotum, imaginem Dei referentem, Dei propter Principatum, Christi verò propter Sacerdotium.

Ut de Sacerdotio verba in primis faciamus, inhærentes Patrum vestigiis, ac præsertim Tridentinorum, qui in cap. 4. item in can. 6. & 7. sess. 23. definiverunt, esse, in Ecclesia Hierarchiam divina ordinatione institutam, constantem ex Episcopis, Presbyteris, & Minis-

tris; item Episcopos esse Presbyteris superiores, potestatemque seu ordinandi, seu confirmandi Episcopis cum Presbyteris non esse communem; concludimus, gradum Episcopatus à gradu Presbyteratus esse distinctum. Qui contrà senserunt, etiam à vetustissimis Patribus tanquam hæretici damnati fuerunt. Primus ex his fuit Aërius, de quo ita scribebat Epiphanius hæresi 75. *Est autem illius dogmata supra homines captum furiosum, & immane: In primis enim, quanam, inquit, in re Presbytero Episcopus antecellit? Nullum inter utrumque discrimen est. Est enim amborum unus ordo, par & idem honor, ac dignitas. Manus imponit Episcopus, imponit & Presbyter. Divinum omnem cultum administrat Episcopus, non minus id facit & Presbyter. Episcopus in throno sedet, sedet & Presbyter. His in vulgus jactatis, plerosque in errorem abduxit.* Deinde hanc hæresim secuti sunt recentioribus sæculis Valdenses, & Albigenes, post quos etiam Wicceffus, ac postremo Lutherus, & Calvinus. Verùm non dissimulo, viros Catholicos in hoc dogmate explicando varia comminisci, omnia tamen incerta, probabilibus tantum argumentis innoxia, quæ contrariis partium studiis, etiam probabilibus refelluntur. Fatentur omnes diversam in Episcopo, & in Presbytero potestatem, ubi autem de caractere disputant, alii diversum affirmant, alii inficiantur. Sunt enim, qui putant, in ordinatione Episcopali non novum ordinato characterem imprimi, sed Presbyteralem intimè augeri; quidam verò nec augeri characterem intimè, sed exterius novos effectus characteri Presbyteriali adjici; atque ex eo novo respectu diversitatem ordinis satis confici. Nolo ego his nimis acutis quæstionibus intricari, sive quòd quamcumque tuearis opinionem, nihil novæ utilitatis ad rem adjicias, sive quòd in re obscura à sanctis Patribus veteribus non satis explicata opportunius est non ulterius progredi, donec iudicio Ecclesiæ hæc definiantur, quam periculose procedere; contentus generali observa-

tio-

tionem, qua firmetur, divino jure eos gradus omninò distinctos esse. Quod ut gravissimo demonstratur argumento, sufficit ad ea respicere, quæ superius in prima dissertatione explicata fuerunt, eum de potestate ordinis, prout abs jurisdictionis potestate distinguitur, ageretur. Si enim potestas ordinis est divino jure constituta Sacramentum ordinis Episcopalis, & Presbyteralis, aut etiam Sacramentum Confirmationis administrare, aut dicendum est, singularem ordinem fore Episcopatum, quando ab ipso ex jure divino eorum Sacramentorum collatio pendet; aut dicendum esset, etiam collationem illorum Sacramentorum à Presbyteris fieri ordinaria potestate, & vi sui gradus valere, quod tamen foret inauditum, & ecclesiasticæ perenni traditioni adversaretur. Adde his, Ecclesiam alio ritu consecrare consuevisse Episcopos, alio Presbyteros, quod sanè perspicuè indicat illorum ordinum distinctionem, quum adparet in eo diversa verborum formula, diversa etiam res sensibilis, quam materiæ, & formæ diversitatem recentiores Scholastici appellant.

Acta res esset, & nulli obnoxia difficultati, nisi in contrarium objicerentur aliquot monumenta S. Hieronymi, qui visus est sensisse, olim, id est Apostolicis temporibus, eundem fuisse Episcoporum, & Presbyterorum gradum; humana autem consuetudine Episcopos supra Presbyteros elatos fuisse, non ex Christi auctoritate, atque institutione majores, can. 24. dist. 93., & can. 5. dist. 95. Scio multos conatos fuisse, ut sanam interpretationem Hieronymo affingerent; modò tradendo, non de ordine sanctum virum locutum fuisse, sed de administratione Ecclesiarum, quæ Apostolico sæculo in commune & ab Episcopis, & à Presbyteris gerebatur; modò tradendo, sanctum virum disputatione acri ferventem paulò excessisse, dum Diaconos exagitarer sese supra Presbyteros inferendo ambitu evehentes,

eousque ut scriberet, nihil inter Presbyteros, Episcoposque differre. Verùm hæc etsi verosimilia videantur, & Hieronymianæ convenientia ætati, qua maximus erat Diaconorum ambitus, non tamen adeo æquè accommodantur laudatis Hieronymi locis, ut ex eis locorum eorundem commoda fluat interpretatio. Itaque ut singula bellè explicentur, juvabit initio nonnulla ponere adjuncta illius temporis, ad quæ Hieronymus scribendo respiciebat, exagitans varios abusus, qui tunc adversus Ecclesiarum utilitates irrepserant. Primus abusus erat Diaconorum, qui sese supra Presbyteros evehebant; uti enim ad ipsos temporalium Ecclesiæ rerum cura ex officio spectabat, unde quotquot impendenda erant ad alimenta Clericorum, imò & ipsorum Episcoporum, à Diaconis supeditabantur, ita quum patrimonia Ecclesiarum ampla esse cœperant, majorem in dies dignitatem sibi illi adrogabant, eo animo erga Presbyteros se exhibentes, quo se exhibere solent, qui menstruas, annuasve pensationes luunt ex publico ærario erga eos, quibus pensationes debentur, videelicet gratiosiores erga eos, à quibus certis officiis colerentur, duriusculos erga eos, qui de sua dignitate nihil imminui paterentur. Id apertissimè liquet ex observatione canonis 13. 14. 15. 23. & 24. dist. 93. Alter abusus erant nonnullorum Episcoporum, qui quidquid ferè erat gravioris in Ecclesia officii, sibi solis vindicabant, imò & sibi addicebant amplissimos Ecclesiarum redditus, vix pauca quædam Presbyteris relinquentes, aut ex iis, quæ dignitatem, & officia Presbyterorum spectarent, aut ex iis, quæ necessaria forent ad sustentationem vitæ. Id dolebat Hieronymus, aut quisquis auctor est Canonis 23. dist. 93., & canonis 6. dist. 95. Neque inverosimile est, Episcopos istos Diaconis ambientibus morem gessisse, imò & à Diaconis multa ministrantibus vicissim fuisse adjutos, ut sic communibus ferè studiis Presbyteri in-

tes

tes & abjecti vilescerent. Hinc autem tertius emergebat abusus Presbyterorum, quorum aliqui conabantur jugum Episcoporum excutere, quasi ad injurias avertendas, unde Hieronymus in can. 7. dist. 95., quasi Episcopos, & Presbyteros conciliaturus, ita utrosque mone-re visus est, inquit: *Episcopi Sacerdotes se esse noverint, non Dominos, honorent Clericos quasi Clericos, ut & ipsis à Clericis quasi Episcopis honor deferatur. Scitum est illud oratoris Domitii: Cur ego te, inquit, habeam ut Principem; cum tu me non habeas ut Senatorem?* Ex his denique omnibus quartus emergebat abusus nonnullorum Episcoporum, qui sine delectu Presbyteros ordinabant, rudes quoscumque, & imperitos, inertesque ad Ecclesiastica graviora ministeria, ex eo fortè, quòd si tales Presbyteros in Ecclesia habuissent, tutius in operam, dignitatemque suam universa conferrent. Id iterum testatur Hieronymus in suis Commentariis in epistolam Pauli Apostoli ad Titum. Istos omnes abusus veluti in conspectu habebat, Hieronymus & ipse in Presbyteratus ordine constitutus, quos exinde dolebat vehementer, modò de Diaconis se supra Presbyteros evehentes, modò de Episcopis Presbyteros contemnentibus gravissimè conquerens, modò hunc, modò illud abusum exagitant elato stylo, & fortè plus æquo pro-ducta disputatione, cujus ardor eò san-ctum virum efferebat, quòd progredi pa-cato animo nolisset.

Post hæc ita posita, ad laudatorum Hieronymi monumentorum interpreta-tionem accedo. Utque exordiar à dicto can. 5. dist. 95., ajo, minus commo-dè ab iis interpretibus canonem expli-cari, qui aut tradiderunt, Hieronymum ibidem contra Diaconorum ambitum dis-putantem paulò excessisse, aut Hiero-nymum ibidem locutum esse non de or-dine, sed de dispensatione rerum ec-clesiasticarum; etenim integer Sancti viri contextus longè alienus est ab his interpretationibus. Eo in loco commen-

tarium scribebat Hieronymus in episto-lam Pauli ad Titum; verba autem ca-nonis pertinent ad expositionem illorum verborum Apostoli cap. 1. *Constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Si quis sine crimine est, unius uxoris vir &c.* Hinc occasionem arripuit conquerendi de Episcopis illis, qui Presbyteros or-dinaturi mandatam Apostoli negligebant, nimirum eos initiabant Presbyteratu, qui qualitatibus à Paulo præstitutis destitue-bantur. Inde etiam ulterius progressus fuit, adjiciens, easdem esse qualitates ordinandorum Presbyterorum oportere, quæ sunt Episcoporum; quòd commo-dum erat demonstrare ex contextu Apos-toli, præsertim in subsequentibus ver-bis *Oportet enim Episcopum sine crimine esse &c.*, item ex epistola ejusdem Pauli ad Timotheum I. cap. 3., qua collata cum capite 1. epistolæ ad Titum urgere videtur Paulus æquè Titi sollicitudinem in Presbyterorum, ac sollicitudinem Ti-mothei in Episcoporum ordinatione. Ita-que quòd in dicto canone dicitur, idem olim fuisse Presbyterum, qui erat Epis-copus, non ad ordinem, sed ad quali-tates pertinet ordinandorum; quòd si adjicitur, ex schismatibus factum fuisse, ut Episcopus superponeretur Presbyte-ris; sententia hæc deplorantis est, Pres-byteros ordinari postea cœpisse minus idoneos, quasi rerum ecclesiasticarum administratio à solo Episcopo penderet, non etiam à consilio Presbyterorum. Huc pertinet, quòd ibidem dicitur, fuisse Ecclesias olim communi Presbytero-rum consilio gubernatas; ex quo Sacer-dotali officio ritè concluderetur, non alios esse ad Presbyterale officium ad-vocandos, quam quos Episcopalis & ho-nor, & opus admitteret. Neque enim ferre poterat Sanctissimus vir & ipse Presbyteratu initiatus, quòd sibi objici non infrequenter audiebat, non adeo elab-orandum esse in celebrandis ordinatio-nibus Sacerdotum, quòd recentiore æta-te obtinuerit, Ecclesiarum regimen, mo-derationemque solis Episcopis reserva-

ri, Presbyteros autem vel in Sacra Psal-modiæ recitatione, vel in muneribus ad unum Corpus Christi verum, neuti-quam ad mysticum referendis detinen-dos esse. Hæc est mea de Hieronymi doctrina sententia, in quam eo libentius eundem putavi, quò clarius agnovi, Gregorium VII. ita sanctum Doctorem intellexisse in suo Concilio Romano I. anni 1074. in can. 14. & 15. Hujus Concilii verba, quemadmodum & integrum Hieronymi contextum jam exhibui in meis animadversionibus in Gratia-num. Si quis modò hanc ipsam inter-pretationem accommodare etiam velit canoni 24. dist. 93., non repugnabo; quamquam tamen veriùs judicarem aliam affingendam interpretationem, nimirum eam, quæ propiùs ad Hieronymi sco-pum propositum in epistola ad Evagrium, ex qua canon depromptus fuit, acce-dat. Invehebatur ibidem Hieronymus adversus illos, qui Diaconos Presby-teris exæquabant, atque ita de Presby-teris disputando loquebatur, ut indica-ret, Apostolica ætate nihil penè inter Presbyteros, & Episcopos discriminis in-tercessisse. Cæterum neque adeo dispu-tationis ardore percitus ibidem videtur, ut omninò Presbyteros Episcopis æqui-pararet, sed tantummodò in officio re-gendæ Ecclesiæ in gravissimis spiritualibus negotiis; unde constaret, Presbyte-rorum officium officio Diaconorum lon-gè esse majus. Imò si verba illa con-

sideremus: *Quid facit, excepta ordinatione, Episcopus, quòd Presbyter non faciat?* liquidò concludemus, Hieronymum distinctio-nem ordinis admisisse, quando sacros ordines, qui conferendi ab Episcopo sunt, inficiatus est à Presbyteris posse conferri. Insuper gravissimum argumen-tum eruitur ex postremis canonis verbis, ubi Hieronymus ita contra Diaconos se se supra Presbyteros evehentes argumen-tabatur. Ut Presbyter fiat, ajebat ipse, ex Diaconis quis assumitur; numquam ex ordine Presbyterorum assumitur, qui in Diaconum sit ordinandus; ergo, col-ligebat Hieronymus, ex divina institu-tione Diacono major est Presbyter. Quis modò dicat, non venisse in mentem Hieronymi viri sanè acutissimi simile ar-gumentum ad demonstrandam præstan-tiam Episcoporum supra Presbyteros, quando eadem ratione dici potuisset, ex Episcopis neminem in Presbyterum ordi-nari, è contrario ordinandum Episcopum è Presbyterorum numero advocari, pro-indeque Episcopum Presbytero esse ma-jorem? Quòd si non admississet Hiero-nymus, inextricabili sanè se difficultate obvolvisset. Quòd si in præcedentibus paulò ulterius Hieronymus excessisse de-prehendatur, dandum quidquam est vi-ro accerrimè disputanti adversus ambi-tum Diaconorum, quando aliàs certa specimina præbuit, quibus indicaret, se Episcoporum supra Presbyteros præ-stantiam admittere.

CAPUT II.

De Episcoporum auctoritate generaliter.

Huc referendus est titulus 31. lib. 1.

IN conspectu eorum, quæ initio præcedentis dicta sunt, ubi de Episcoporum jurisdictione ageretur, quis cum Cabassutio in Theoria, & praxi juris Canonici cap. 1. in fine non redarguet Gratianum principio suæ distinctio-

nis 18. tradentem, totum Episcoporum officium in exhortando, & corrigendo consistere, nihil autem eorum auctoritate constitui posse, vel definiri? Vel Glos-sographus idem Gratiani Decreti notam adjecit, ne quis facillè Collectoris fama